

Klemens Macewicz, Stanisław Pazda

Przylesie Dolne, woj. opolskie, st. 6

Informator Archeologiczny : badania 22, 84

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Przylesie Dolne,
woj. opolskie,
st. 6**

Konserwator Zabytków Archeologicznych w Opolu

Badania prowadził mgr Klemens Macewicz przy konsultacji doc. dr hab. Stanisława Pazdy. Finansował WKZ w Opolu. Pierwszy sezon badań. Pracownia hutnicza z IV/V w.n.e.

Stanowisko jest położone na polu uprawnym, około 1450 m na północny-wschód od środka wsi i około 200 m na południowy-zachód od autostrady. Odkryte zostało podczas badań AZP w 1987 r. Z uwagi na duży stopień zagrożenia orką, wpisane zostało do rejestru zabytków województwa opolskiego pod nr A-800/88 i za zgodą właściciela gruntu RSP w Przylesiu Dolnym wyłączone z upraw na okres 3 lat.

Przeprowadzono wstępne badania ratownicze w obrębie czterech wykopów, o łącznej pow. i ara. Na ich podstawie oraz badań powierzchniowych wyznaczono orientacyjny zasięg stanowiska. Zajmuje ono kolistą obszar o powierzchni około 20 arów, przy czym największe zagęszczenie relikwów hutniczych występuje na około 12 arach.

Stwierdzono daleko posuniętą dewastację obiektów produkcyjnych stanowiska i to zarówno w okresie funkcjonowania pracowni, jak i w czasach nowożytnych, podczas orki. Poza licznymi fragmentami rozbitych kłoców żużla, tworzącymi w kilku przypadkach zwarte bruki, odkryto jeden, stosunkowo dobrze zachowany obiekt, będący prawdopodobnie pozostałością pleca wygrzewczego do wtórnej obróbki termicznej kęsów surowego żelaza uzyskanego w innych piecach. Odsłonięty został na głębokości 45-50 cm, pod warstwą brył żużla (brukiem). Miał zarys kolisty o średnicy około 120 cm. W przekroju pionowym był workowaty. Ściankę stanowiła wypalona glina. Głębokość nieznacznie przekraczała 1 m. Część partii przydennej tego obiektu wyłożona była płaskimi kamieniami i kilkoma ułamkami naczyń glinianych. W wypełnisku nie występowały większe bryły żużla.

Nieliczne fragmenty naczyń znalezione w obrębie pracowni pozwalają jednoznacznie określić jej chronologię na końcową fazę kultury przeworskiej (IV-V w. n. e.).

Planowana jest kontynuacja badań w dwóch kolejnych sezonach.

**Purzyce - Trojany,
woj. clechanowskie**

Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków Muzeum Okręgowe w Clechanowic

Badania prowadził mgr M. Wyczółkowski przy współudziale mgr M. Piotrowskiego. Finansował BBIDZ w Clechanowie za pośrednictwem CTN. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego i wczesnego okresy rzymskiego, z elementami kultury łużyckiej i grobów kłozowych oraz z pozostałościami osadnictwa ze starszej fazy wczesnego średniowiecza (lub późnego okresu rzymskiego).

Stanowisko usytuowane jest na kulminacji niewielkiego wzniesienia, leżącego między drogą polną prowadzącą do Gruduska a torami kolejki wąskotorowej. W centrum stanowiska znajduje się mała żwirownia. Pierwsze wiadomości o stanowisku pochodzą z 1981 r., chociaż fragmenty ceramiki i przepalone kości znajdowano tam już w połowie lat 70-tych przy wybieraniu żwiru. W czasie weryfikacji terenowej ówczesny Konserwator Zabytków Archeologicznych wydobyl i zabezpieczył fragmenty kilku naczyń z młodszego okresu przedrzymskiego, początkowo błędnie przypisanych północnomazowieckiej grupie kultury łużyckiej.

Badania miały charakter ratowniczy. Wykop o powierzchni 50 m² wytyczono przy wschodniej krawędzi żwirowni. Odkryto 1 grób urnowy, 3 groby jamowe, 3 obiekty będące pozostałościami zniszczonych grobów (prawdopodobnie 2 jamowych i 1 urnowego), 2 małe jamy z ceramiką kultury grobów kłozowych, oraz jamę o trudnej do ustalenia chronologii, pochodzącą jednak najwcześniej z późnego okresu rzymskiego.

Najwcześniejsze znaleziska datowane na koniec epoki brązu - okres halsztacki związane są z kulturą łużycką. Oprócz nielicznych fragmentów ceramiki, z kulturą tą łączyć należy znaleziony w obiekcie 5 skręt drutu brązowego.

Śród materiałów kultury przeworskiej najwyraźniej rysuje się zespół znalezisk z fazy B2 wczesnego okresu rzymskiego. Dobrym wyznacznikiem chronologicznym tej fazy są dwa zabytki świadczące o powiązaniach z kulturą wielbarską. Jednym z nich jest wisłorek opasany (z paciorkiem szklanym), który odkryto w obiekcie 10 razem z brązowym, profilowanym zakończeniem nitu imacza. Drugim jest odkryta luźno owalna, dęta zawieszka z ciekłej złotej blaszki.

Z fazy B2 pochodzą także: znalezione we wtórnym złożu (wypchnisko rowu strzeleckiego) żelazne, profilowane okucie końca pasa (Madyda I 4) oraz fragment fibuli oczkowatej A.III 61 z obiektu 3.